

"jachin's" brochures

No. 2

Ds. P. VAN DIJK

Het leven bij de
Heilige Schrift

JACHIN'S UITGEVERSBUREAU
— NAAMLooZE VENNOOTSCHAP W. D. MEINEMA —
DELFT

HET LEVEN BIJ DE HEILIGE SCHRIFT.

In de vereerende uitnoodiging van Uw bestuur om, waar Uw jaarvergadering in Zaandam gehouden wordt, als predikant in die stad, een referaat te houden over „het leven bij de Heilige Schrift”, werd de beperking gemaakt, dat men liefst dit onderwerp zooveel mogelijk practisch en voorts „in betrekking tot den Zondagsschoolarbeid” wenschte behandeld te zien.

Wordt een mensch in 't algemeen, en zeker een dominee, wanneer het een preek of referaat betreft, niet graag aan banden gelegd, mij was deze dubbele beperking dubbel welkom. Ik kon nu zonder bezwaar bij de behandeling van mijn uitgebreid onderwerp volstaan met het zoeken naar een antwoord op dit tweetal vragen:

I. Hoe staat het met dit leven bij de Heilige Schrift in onze gezinnen?

II. Hoe kan dit leven bevorderd worden en welke taak heeft de Gereformeerde Zondagsschool in dezen?

I. *Hoe staat het met dit leven bij de H.S.?*

Niet zonder schroom, maar toch met een zekere blijdschap der hoop, meen ik — hooggeachte vergadering — op eenige verschijnselen uw aandacht te mogen vestigen, die het vermoeden wettigen, dat de toestand niet zoo intens treurig meer is, als ze een heele reeks van jaren was.

De belangstelling voor de Christelijke religie neemt in onze dagen toe. De kerk begint aan invloed te winnen. En in die belangstelling deelt ook, hoewel misschien in mindere mate, de Schrift, met name dan het Nieuwe Testament. Na den dorren tijd van inzinking, waarbij talloos velen de kinderen onzes volks op hun bevolkingskaart lieten schrijven: „zonder eenigen godsdienst”, beleven wij nu dagen — ik zeg niet dat het veld wit is om te oogsten, — waarin de akker van veler hart meer ontvankelijk schijnt voor het zaad des Woords.

We wijzen daar niet op dan met eenigen *schroom!* De opleving immers is nog zoo uiterst gering, en de teekenen van eenige beterschap nog zóó flauw, dat voorzichtigheid bij deze constateering geboden blijft.

Wat Prof. BAVINCK op het eerste Congres voor Geref. Evangelisatie in 1913, nu bijna 25 jaar geleden uitriep, past helaas nog volkomen op ònzen tijd: „Men kan er zich schier geen denkbeeld van vormen, hoe diep en hoe breed reeds de volslagen onkunde met Bijbel en Christendom, het ruwste ongelooft, zelfs ten aanzien van het bestaan van God, ziel en onsterfelijkheid, de meest geruste onverschilligheid in betrekking tot alle geestelijke dingen in de kringen des volks is doorgedrongen.”

Nu is 't echter ook zaak, geen te luide lofredenaars te worden op vroegere tijden, om de klacht over eigen tijd niet te overdrijven.

De Apostel Paulus zegt in Gal. 1 : 11 dat het Evangelie hetwelk door hem verkondigd is, niet is naar den mensch; en dat het bedekt is in degenen die verloren gaan, (2 Cor. 4 : 3).

Zulken zijn er altóós geweest. Ze waren er *in* de Kerk; ze waren er onder dengene, tot wie de Kerk met het Evangelie kwam.

BAVINCK'S klacht kunt ge ook reeds hooren slaken door de Kerkvaders in de eerste eeuwen der Christelijke Kerk: De homiliën van Chrysostomus, de predikatiën van Augustinus komen telkens terug op de schade aan godsdienst en zeden door het verzuim van het hooren lezen der Schrift.

Om er maar één te noemen Isidorus van Pilusium †440 die uitroept: „Dit is juist de oorzaak, dat we het jammerlijk tooneel van zooveel ellende aanschouwen moeten, dat het Bijbellesen in verachting en overhoop geworpen is, en ieder zijn eigen lusten boven de geboden des Heeren laat gaan.”

Meent men dat de tijden na de Reformatie den bloei uit de allereerste eeuwen vertoonde, laat men ook daarin niet te optimistisch zijn: JOHANNES VISSCHER, predikant te Zutfen, heeft in 1662 een Tractaat geschreven over 't Hooren en Lezen van Gods Woord. 't Was een kwarteeuw na de verschijning van den Statenbijbel — waarin hij zijn tijd aldus beschrijft: „Hoe droevig is 't, dat de Bijbels bij zoovelen achter de bank geworpen liggen Sommigen zijn zoo onheilig en hebben zoo kleine lust tot het lezen van Gods Woord, dat zij zelfs geen Bijbel of Testament in hun huizen hebben en zoo zij ze al hebben, nimmermeer daarin lezen Anderen die voor zoo profaan niet willen aangezien zijn, hebben wel schoone bijbels, maar zij kunnen geen kwartier-uurs per dag uitsplijten noch zich verledigen om er een hoofdstuk of twee in te lezen.”

Geachte Vergadering; men moet daarom niet anders dan met eenigen schroom constateeren de blijken van opbloei, die zich in een of anderen tijd en misschien ook in den onzen voordoen.

Het is met deze crisis niet als met die in het oeconomische leven, waarin wij op een goeden dag met dankbaarheid kunnen constateeren: Gelukkig, de diepste depressie is voorbij.

De oorzaken voor de ontkerstening, en voor de vervreemding van de H. Schrift liggen ten finale niet in uitwendigheden.

Was dit het geval, dan zou het er voor de toekomst niet beter voorstaan of ooit kunnen staan.

Moest men den dorren toestand van ons Christelijk volk, zijn onkunde in Bijbel en religie in hoofdzaak toeschrijven aan den harden strijd om 't brood, het gejaagde en drukke leven, de uithuizigheid, de ongeregelde arbeidstijden en daardoor de onordelijkheid van de gezinsleden, het dagblad, de sport, laat ons dan maar eerlijk bekennen, dat de toekomst voor het leven bij den Bijbel vandaag alweer donkerder is dan ten tijde van het eerste Evangelisatie-congres.

Want die factoren werken steeds en worden van jaar tot jaar funester. Prof. HUIZINGA haalt in zijn boek: „In de Schaduw van morgen” het woord van een voorstander van radio en film bij het onderwijs aan, die onder den titel „*The decline of the written word*” (de ondergang van het geschreven woord) met blijde verzekerdheid een nabije toekomst voorspelde, die het kind met afbeelding en toespraak zal voeden.” Dit zou voor het leven bij den Bijbel zeker schadelijker zijn dan al het andere.

Dieper oorzaak van de ontstellende verachtering in waardeering van Gods Woord lag in de individualistische levenshouding, waarbij ieder wel niet aan zichzelf genoeg had, maar zich dan toch verbeeldde zijn eigen autoriteit te kunnen zijn.

Daarmee moest menscheijk geredeneerd ook het gezag van den Bijbel tanen. Den invloed van den tijdgeest ondergaan wij in meerdere of mindere mate nu eenmaal allen; en de valsche vrijheidsleuze, het opgewekte gevoel voor eigen-waarde, de leer van den mensch, die autonoom is, verzwakte ook in de gewetens veler belijdende Christenen de autoriteit van het objectieve woord.

Een tegenovergestelde levenshouding dan die individueele hebt gij de laatste tien jaar met verwonderlijke snelheid door de duizenden zien aannemen; het is die levenshouding waarbij

het individu opgaat in de menigte, waarbij men zich massaal groepeerd rondom een Führer, een sterken man, een Chieft wiens dictatoriaal bevel zonder eenig tegenspreken gehoorzaamd wordt.

Ongetwijfeld kan — ik zeg niet dat het moet — dit autoriteitsgeloof ten goede komen aan het gezag waarmee Kerk, Belijdenis en Schrift in de wereld optreden. Het is wel zeer merkwaardig, dat juist in dezen tijd, nu in het Communisme en het Fascisme de groote massa's zich scharen rondom den éénen mensch, van wien men het heil verwacht, over de geheele wereld andere massale bewegingen aanschouwd worden, die zich scharen rondom den Christus.

Dat terwijl duizenden grijpen naar het Evangelie van den mensch, andere duizenden grijpen naar het Evangelie van de Heilige Schrift.

Rome verbiedt zijn leeken het lezen der Schrift niet meer, al is er het bijbelgebruik nog niet geheel vrij.

In de Oxfordbeweging aanschouwen wij in alle landen een sterke tendenz, zich in den stillen tijd te verdiepen in de Schrift.

MÖTTLINGEN heeft zijn druk bezochte ernstige Bijbelkringen, en kent onder vroegere moderneren menig enthousiast bijbellezer en -lezeres.

We moeten voor die verschijnselen het oog niet sluiten. En het oplevend enthousiasme niet dooden door te felle critiek van de zijde der kerk.

Ook de Kerk kan winst doen met een opmerking in het zooëven genoemde boek van Prof. HUIZINGA:

Geen groote wending in de menschelijke verhoudingen komt ooit uit in den vorm, waarin vroeger levenden zich haar hebben verbeeld. Wij weten zeker dat de dingen anders loopen dan wij denken *kunnen*. In het resultaat van een periode zit altijd een component, die men achterna begrijpt als het nieuwe, het onverwachte, het tevoren nog niet denkbare. Dit onbekende *kan* verderf beteekenen. Doch zoolang de verwachting weifelen kan tusschen verderf en heil, is het menschelijke plicht om te hopen." (bl.210).

Met hope deze opleving van belangstelling in religie, Kerk en Bijbel tegemoet tredend ontvangt de Kerk tegelijk daarin een sterken prikkel om de voorwaarden voor dien opbloei zoo gunstig mogelijk te doen maken.

Wanneer wij mogen gelooven, dat God bezig is in en door

de geweldige reactie tegen vroegere levensbeschouwingen en geestesstroomingen te werken, moeten wij als Kerk en medewerkers Gods er op bedacht zijn, Hem in de gangen Zijner eeuw niet tegen te staan, maar door onzen arbeid, gelijk de Schrift leert dat dit kàn, voor Hem de steenen weg te ruimen, de baan te verhoogen, het pad te bereiden.

We kunnen het hart niet bekeeren van den mensch! Maar we kunnen wel den weg der bekeering wijzen.

We kunnen het hart niet wederbaren; wij kunnen den natuurlijke mensch niet veranderen in den pneumatischen, den geestelijken mensch. We zijn er van overtuigd, dat de lezing van Gods Woord niet allen, zelfs de meesten niet brengen zal tot waarachtig geloof.

Wanneer we tot de diepste oorzaak afdalen, waarom de mensch zich in allerlei perioden zoo weinig aan het Woord Gods gelegen laat liggen, dan kom ik niet tot cultuur, en ik blijf niet staan in een of andere wijsgeerige richting die er funest op influenceert, want ik geloof dat de Heilige Geest allen cultuurhindernissen te sterk is, en dat zijn onwederstandelijkheid alle menschelijke wijsheid als Hij wil overwint.

Maar de Gereformeerde dogmatiek heeft terecht onderscheid gemaakt tusschen historisch en zaligmakend geloof. In overeenstemming daarmee komt de Bijbel tot den natuurlijke mensch en tot den geestelijken mensch. Ook voor den natuurlijke mensch heeft hij zijn groote religieuze en zedelijke waarde. Zelfs wanneer ons vertellen van den Bijbel aan de kinderen, ons onderwijs en onze prediking niet valt als een zaad der wedergeboorte in een door den Heiligen Geest toebereid hart, behoudt het leven bij de Schrift en de aansporing er toe nog de grootste waardij.

In zijn helaas te weinig bekend boek „*Het Profetisme*” heeft Dr. SEVERIJN de tegenstelling gemaakt, dat de gevallen mensch zijn willen en kunnen richt op een algemeenen leefregel, hij tracht een zedeleer te ontwerpen, die hem den gewenschten vrede geeft en verlost van den moeitevollen strijd om het bestaan.

De mensch is in absoluten zin verloren, maar er blijft een selectieve gehoorzaamheid aan de zedelijke levensnorm.

De mensch bleef ook in zijn val zedelijk wezen en aan zijn wil wordt nu door de H. Schrift de wet zijns levens voorgehouden. Het is Gods genade dat Hij het zedelijk leven werkzaam houdt, en den gevallen mensch van den eisch des levens onderricht.

Maar aan den mensch staat het nu uit hoofde van zijn zedelijk wezen, om die kennis te aanvaarden of haar te negeeren. Dat is de universeele beteekenis van de H. Schrift, voor de cultuur der menschheid van de hoogste waarde en normatief voor haar beoordeeling en correctie (op bl. 203).

De Schrift, Brs. en Zs., dient zich aan met een algemeene en met een bijzondere roeping.

Dientengevolge kan de erkenning van het gezag der Heilige Schrift niet anders dan onderscheiden zijn.

„Het is dwaas te meenen dat de eenvoudige lezing van de H.S. tot geloof zou dwingen.” Het gezag der Heilige Schrift als het Woord Gods, vindt slechts erkenning in hem, die in de Messianiteit der H.S. wordt betrokken, d.w.z. die de werking van het Woord bij zichzelf ervaart door het geestelijk levenscontact met den Christus der Schriften zelf.

Dit gezag wordt erkend door den nieuwen mensch, die wedergeboren is; door de Kerk die naar haar wezen de vergadering is van alle ware Christgelooovigen.

Maar ook aan den natuurlijken mensch dient zich de H.S. aan met het gezag van den Wetgever in Oud en Nieuw Testament; die Schrift biedt hem de kennis van zijn levenswet en van de oorzaak zijner ellende; waarborgt hem de barmhartigheid en den bijstand des Allerhoogsten zoo hij haar aangrijpt en betracht (cf. SEVERIJN 196—203).

En nu gebeurt het niet zelden in den loop der historie, dat God opeens met het gezag van Zijn Woord komt te staan tegenover den waan van den trotschen mensch.

Het gebeurt dat God in zijn liefde tot de wereld de opgeblazenheid van een eeuw plotseling als een zeepbel doet barsten en een kentering doet komen, voor ieder onverwacht en door niemand berekend; maar die de geloovigen aan Gods bemoeienissen toeschrijven. Dan krijgt de wereld een opwekking, om voor de autoriteit van Gods leefregel in de Schrift te buigen: Tot de wet en de getuigenis . . . sprekend naar dit woord zult gij dageraad hebben.

En voor degenen die in deze nog niet geredde wereld uitverkoren zijn, leidt die groote ommekeer en die sterke roeping van uit hun ongeloof eerst tot historisch geloof, en dan verder naar het zaligmakend geloof.

Maar ook de Kerk, d.w.z. de gemeenschap van geredden, wier eenige taak het is redders te zijn, ontvangt in zulke tijden een opwekking:

Predik het woord, nu is het de zaaitijd bij uitnemendheid.

Aan de Kerk, en ik bedoel daarmee zoowel het organisme als het instituut zijn de Woorden Gods toebetrouwd; zij is reeds vele eeuwen door den Heiligen Geest in de waarheid geleid; nu ontvangt zij in zulken tijd van crisis, van waarde-wisseling als we vandaag den dag doormaken, vernieuwden oproep tot het Leiderschap.

De moderne mensch vraagt weer meer naar een bijbel. Laten de Bijbelvertalers in de Kerk dien mensch in moderne taal een leesbaren bijbel bezorgen! Laat de bijbelverspreiding paraat zijn!

Het gevaar is echter ook niet denkbeeldig, dat bij deze opleving allerlei subjectieve opvatting, die dikwijls met heiligen naam wordt genoemd, oorzaak wordt van verwarring, van een uit het oog verliezen of niet in het oog krijgen van het groote einddoel van de Schrift. Laat de Kerk die de belijdenis heeft en in deze belijdenis de vrucht van eeuwenlange Geestesleiding, zich den Filippus toonen, die zich bij zulke lezers van buiten voegt: Verstaat gij het ook? Weet gij van wien deze Schrift getuigt?

Geachte Vergadering, ik geloof, dat er reden is tot hoopvoller toekomstverwachting ten opzichte van het weer grijpen naar de Schrift, door velen voor wie zij vroeger een gesloten boek was.

Maar de belijdende kringen zelf ontvangen uit die herleeft-belangstelling in buiten-kerkelijke groepen een beschamenden wenk om in grooter eere te herstellen het ook bij hen al te zeer verslachte bijbelgebruik. Ook in vele onzer Geref. gezinnen is eerherstel van den Bijbel noodig!

Het laat bij sommigen — ik kan schier zeggen — alles te wenschen over.

Meer dan eenmaal heb ik in mijn ambtelijke practijk Gereformeerde menschen ontmoet, die bleken geen Bijbel in huis te hebben; of ze hadden er een, maar wisten er geen weg mee; of ze lazen er in, alléén op Zondag met de uitvlucht: „Wij soort menschen hebben er in de week geen tijd voor.” Bedroevende bewijzen doen zich voor, dat men door onkunde in de Schrift de prediking op den Rustdag niet meer volgen kan.

Een Zuster der gemeente vroeg me eens: „Dominee, waar hebt gij het Zondagmorgen in de preek toch over gehad: U sprak voortdurend over een bruid en een bruidegom, welke menschen zijn dat toch, die gaan trouwen?”

Bovendien hebben wij als belijdende Kerken in die oplevende belangstelling naar de Schrift, en het willen leven

bij het Woord een vermaning om tegen dreigende versteening te waken door het voortgaand onderzoek van den Bijbel zelf.

Nu we reeds 20 eeuwen van den Pinksterdag verwijderd zijn, kan de lezer van de Schrift de *belijdenis* niet missen — men meent dit, maar het is een miskenning van de leiding des Geestes —; doch de belijder kan nog minder de *Schrift* missen.

Een Franciskaner monnik RICHARD MAUS beweerde op het Concilie te Trente volgens FLEURY die het in zijn Kerkgeschiedenis vertelt:

„De Scholastieken hebben de geloofsleer zoo voortreffelijk verklaard, dat het in 't geheel niet meer noodig is, ze uit de Heilige Schrift te leeren.”

Wij zullen het als belijdende Christenen niet zoo schaamtelos durven uitspreken, maar is er geen oorzaak om te meenen dat ook thans niet zoo weinigen hun geloofsleven leven bij het op Catechisatie geleerde geloofssysteem, veel meer dan bij het Woord, waar zij heilbegeerig, al is het dan maar een enkele teug, toch dag voor dag uit willen putten? En waarlijk dit geldt niet voor degenen, die door onze Kerken geleid worden alleen, het leven bij het Woord heeft ernstig herstel noodig ook bij hen die leiding hebben te *geven*.

Het onderzoek dat bij de wereld is ingesteld naar de keuring van de Schrift, viel ontstellend uit.

Ik vrees, dat wanneer de wereld bij vele leden van de Kerk zulk een onderzoek instelde, zij verwonderd zou uitroepen: Er wordt bij hen meer over den Bijbel geleerd, dan er uit geleerd.

Op de vraag naar den stand van het leven bij de Schrift kan dus o.i. in onze dagen geantwoord worden: Er is iets meer hoop, al blijft er over bedroevende toestanden ook in eigen Gereformeerden kring nog oorzaak van klacht genoeg!

Moge het blijken dat die opleving niet den morgennevel gelijk die spoorloos heengaat, maar het wolkje als eens mans hand, waaruit een overvloedige regen des Geestes tot heil van wereld en Kerk nederdaalt. Want alleen wanneer er een trouwer leven komt *bij* het Woord, zal ook komen opbloeien het geloofsleven *uit* het Woord.

Een leven van verdiepte kennis; groote geloofszekerheid; zuiverder wandel; positieve levensinstelling; gezegenden invloed. Wat daartoe de weg is, heeft ons de dichter geleerd, die bad om verlevendiging van hart.

II. Hoe kan dit leven bevorderd worden en welke taak heeft de Zondagsschool in dezen?

Geachte Vergadering; in het eerste deel van mijn referaat voerde ik reeds meer dan eens aan de tweede vraag die ik beantwoorden wilde: Hoe kan het leven bij de H.S. bevorderd worden en welke taak heeft de Gereformeerde Zondagsschool in dezen.

Sta mij toe daar thans enkele richtlijnen voor aan te geven.

Aan de opwakende behoefte aan autoriteit van religie en Schrift, die de Kerk buiten en binnen haren kring mag waarnemen kan en moet het instituut der Kerk in de eerste plaats tegemoet komen.

Zij, die onder haar eigen leden een ernstig, maar gelukkig al meer als zoodanig gevoeld tekort aan kennis van en leven bij de Schrift ontdekt, heeft daar allereerst in te voorzien.

En nu zeg ik het voorzichtig en bescheiden, maar de gedachte bekruipt me soms of we met onze manier van preeken in 't algemeen wel op den goeden weg zijn. Of we met onze predikaties, zooals ze dikwijls gehouden worden, over één enkel vers, dan eens uit de brieven, volgende week uit de Psalmen, af en toe een verhaal, genoeg bevorderlijk zijn aan het doen verstaan van heel Gods Woord, aan het leven bij heel de Schrift.

Chrysostomus, die menigmaal over de waarde van den Bijbel spreekt, zegt in zijn derde predikatie over Lazarus: „Wij kondigen U het onderwerp, waarover wij spreken willen, dikwijls vele dagen van te voren aan, opdat gij in den tusschen-tijd den Bijbel voor U nemen zult en 'het Schriftgedeelte overdenken. . . . opdat uw geest beter voorbereid moge zijn zijn om aan te hooren, waarover gesproken zal worden.”

In dien eersten Christentijd werd in de kerk de heele Schrift achtereenvolgens voorgelezen, want zoo vermaant dezelfde Kerkvader in zijn 9e Homilie over het Evangelie van Johannes aan armen die geen geld hebben om den Bijbel te koopen: Gij kunt dan tenminste door de continue voorlezing der Heilige Schrift gelijk dat hier in de Kerk gewoonte is, met den geheelen inhoud langzamerhand bekend worden.”

Geen godsdienstoefening werd in de eerste Chr. Kerk zonder leerzame voordrachten uit de H.S. beëindigd. Paulus gebiedt, dat door hem geschreven brieven door onderscheiden gemeenten gelezen worden.

De Reformatoren hebben op het onderwijs van heel de

Schrift zoozeer nadruk gelegd, dat hun preeken de doorloopende commentaren op de Schrift vormden, welker schatten van exegese en practikale toepassing wij thans nog genieten.

Wel verbood de Dordtsche Synode van 1574 het Roomsche pericopenstelsel te gebruiken, maar zij schreef uitdrukkelijk voor: Men zal een boek der H.S. ordentlijk na elkander uitleggen. (Art. 39); de Synode van 1578 voegde er nog bij: „ten einde toe”. Middelburg 1581 sprak er zich niet anders over uit: Het is raadzamer dat niet hier en daar een stuk, maar een geheel boek des Ouden of Nieuwen Testaments uitgelegd wordt (Partic. Vr. 20). De Dordtsche K.O. van 1618 en 1619 bevat zulk een artikel wel niet, maar VOETIUS geeft in zijn *Politica Ecclesiastica* den raad om een geheel boek der Schrift of een geheel hoofdstuk te behandelen en zegt dat dit in „onze goed geïnstitueerde Kerken betracht wordt.”

Nu kon dit ongetwijfeld gemakkelijker in dien tijd dan het nu zou gaan. CALVIJN preekte schier iederen dag; en in VOETIUS dagen kwam de gemeente ook meer dan eens per week op een gewonen avond samen.

Wijlen Prof. HOEKSTRA echter noemt in zijn *Homiletiek* als een der argumenten tegen het behandelen van een geheel Bijbelboek onze betere Schriftkennis:

Het is niet gewenscht, zegt hij, al hebben ZWINGLI en CALVIJN hierin het voorbeeld gegeven, geheele boeken der H. Schrift in vervolgstoffen te behandelen. In den tijd der Reformatie was deze gedragslijn gemotiveerd. De onkunde was bij de meesten zeer groot

In den tegenwoordigen tijd is in doorsnee het peil van kennis bij de leden der gemeente hooger. Ieder heeft een Bijbel in huis en sommigen onderzoeken de H. Schrift aan de hand van de kantteekeningen of van een practischen commentaar

Ik denk dat dit te optimistisch is voor onzen tijd. Maar des te meer dient behartiging wat hij vervolgens aanraadt: „Deze bezwaren gelden niet de keuze van één of meer hoofdstukken der Schrift. De successieve behandeling van eenige in de H. Schrift op elkander volgende pericopen biedt het voordeel, dat de kennis der gemeente van vaak onbekende en zeer leerrijke Schriftgedeelten wordt vermeerderd”

Het is jammer dat de z.g. Bijbellezingen vervallen zijn. Misschien ware door afwisseling van predikanten binnen de classis voor de opkomst der gemeente in weekdiensten

nog wat te bereiken; maar nu wij op één enkele preek over een tekst des Zondags zijn aangewezen, zou ik de vraag willen doen: Moeten wij althans dien éénen morgen in de week er niet meer op bedacht zijn, niét uit de Schrift, maar de Schrift zelf te preeken. De klacht over een armen Bijbel op de kansel is niet geheel ongegrond

Ook op onze Jongelings- en Meisjes-vereenigingen, onze Mannen- en Vrouwen-vergaderingen kon aan de hand der voortreffelijke Korte Verklaring meer aan het verklarend doorlopend lezen der Schrift worden gedaan.

Ieder een bijbel voor zich in 't gezin wanneer daar aan elken maaltijd gelezen wordt is het ideaal; het is ook voor onze Christelijke scholen en catechisiatiën raadzaam, het onderwijs over en uit den Bijbel zoo veel mogelijk met ieders oog in den Bijbel te geven.

Voor de Zondagsschool is dit uit den aard van hare doelstelling minder eenvoudig.

Toch mag ook zij, in het brengen van het kind uit verwaarloosde Christelijke gezinnen tot Jezus niet uit het oog verliezen de waarde van de Schrift voor de toekomst van het kind.

Op het 1e Congres voor Geref. Evangelisatie heeft Ds. J. P. TAZELAAR er reeds op gewezen hoe althans in de Vervolgklassen der Zondagsschool de Bijbel het kind in handen moest gegeven worden, om het te gewennen daaruit te lezen.

Er is geen gering gevaar dat onze Christus-prediking aan de kinderen in het vage blijft hangen; te zeer los komt van den Bijbel zelf en te vast aan het woord van den onderwijzer.

Ik zou als doel van het Zondagsschoolwerk met gerust geweten durven noemen: Het verwaarloosde kind onzes volks weer te leeren leven bij de Schrift.

De wet Gods te leeren, en die dag en nacht te betrachten was aan het Bondsvolk voorgeschreven; men moest er de kinderen van jongsaf in onderwijzen.

Dit werd ook getrouw betracht. FLAVIUS JOSEPHUS maakt bij Deut. 6 : 7 de opmerking: Onze knapen leeren vóór al het andere de Wet Gods, want er is geen leer betamelijker of die meer voert naar het ware geluk. Hoeveel te meer geldt dit dan van het volle Woord van God, zooals wij het hebben in Wet en Evangelie.

Kennis der Schrift, waarin de Heere hen roept om Hem te kennen in het aangezicht van Jezus Christus; waarin Hij hen roept om hem te gehoorzamen en te dienen, kennis van de Schrift, waarbij Hij zelf zegt, dat zijn volk het leven zal

hebben is ook voor het Zondagsschool-kind het doel waarop het onderwijs gericht moet zijn!

Het kind moet eerbied leeren krijgen voor dien misschien thuis verachten en vergeten Bijbel . . . als het heilig Woord van God.

Door de wijze waarop de meester er uit vertelt en waarop hij er zelf mee omgaat, moet hij dien eerbied bevorderen.

Als kind was het mij thuis verboden een losgeraakt bijbelblaadje of geheel versleten psalmboekje in 't vuur of op de belt te werpen.

Wat een bate heb ik er in mijn eigen leven van ondervonden dat ik in mijn jeugd thuis en op de Christelijke school en ook op de Zondagsschool psalmen geleerd heb; elke week één en een tekst, waarvoor we een belooningskaartje kregen; ook geheele Schriftgedeelten. Psalm 23 b.v. en Jesaja 53, 55, het Kerst- en Paaschkapittel, daar kan ook onze tegenwoordige Zondagsschool voor zorgen.

Het leven bij de Schrift. Hoe menigmaal gebeurt het, dat een Zondagsschoolkind de wereld weer in gaat . . . het lijkt of al het gestrooide zaad weer uitgewied is . . . Maar zie, jaren na dato komt de bijzondere nood, en dan blijkt dat er in een hoek van dat hart een enkel zaadje des Evangelies is blijven zitten dat op eenmaal door Gods genade aan 't ontkiemen en groeien slaat. Geef elk kind den Bijbel mee als het van school gaat, maar geef hem de schoonste stukken in zijn geheugen mee!

Geachte Vergadering. Op de vraag of ook de Zondagsschool aan het leven bij de Schrift bevorderlijk kan zijn, kan het antwoord niet alleen wezen: Meer dan we dikwijls denken!

We kunnen ook zeer positief nog deze richtingslijn aangeven: Laat in al uw onderwijs de groote centrale Godsgedachte in den Bijbel uitkomen. De Schrift is een eenheid. We hooren er overal in „de stem van God, de boodschap van het nieuwe leven.”

Boodschap van nieuw leven zelfs voor hen, die alleen naar de uitwendige roepstem luisteren; bovenal de boodschap van nieuw leven voor hen wien het door de verlichting van Gods Geest om een Christus te doen is, die zijn zonde verzoent en voor hem de weg wordt naar den Vader.

We moeten niet zóó vertellen, dat het kind den Bijbel enkel leert zien als een ander soort geschiedenisboek dan waaruit hij op de lagere school hoort vertellen. Het dogma in het onderwijs behoeft door het kind niet aanstonds gemerkt te

worden; maar het moet toch het geraamte en de stevigheid zijn bij iedere vertelling. Het onderzoek der Schriften aan de hand van den meester, die vertelt of leest of lezen laat, behoort ook voor het Zondagsschoolkind het onderzoek te wezen naar het nieuwe leven, het onderzoek van Christus' zelf-getuigenis.

Brs. en Zs. ik eindig voor ik zeggen mag: ik ben klaar. Hoe noodig moest ik U nog spreken over behoefte aan leiding voor allen, die zelf leiding hebben te geven; want voorlichting in deze uiterst moeilijke taak is noodig.

Ge leeft in een belangrijken tijd. In een onlangs uitgegeven boekje van Prof. Dr. W. J. AALDERS over Preek en Liturgie noemt hij het wonder der Kerk de ontmoeting met God. Hij laat van zich merken. Hij spreekt. Dit is van het allergrootste belang in onzen tijd.

Reeds *dat* God spreekt. Den mensch van dezen tijd is dit vreemd geworden. Er klinken zoo ontzaglijk veel stemmen, dat hij deze niet kan onderkennen en er ook schijnbaar geen behoefte aan heeft. Ook is hij ontwend aan het geloof, dat er behalve deze wereld nog een andere, hoogere wereld zou bestaan.

De natuur, de geest, het een of het ander, of het een en het ander is hem genoeg. Of moet ik zeggen: wàs hem genoeg? Het begint menigeen als ongenoegzaam openbaar te worden. Hij begint open te staan voor een stem, die van elders klinkt. Welke stem? En waar vandaan? Hier is het woord aan de Kerk om duidelijk en krachtig de stem van God te doen hooren, de eenige stem, die doorklinkt, in allerlei toonaard en kracht, in de openbare godsdienstoefening en bepaaldelijk in de preek.

Wat deze stem zegt . . . ziedaar wat ten slotte beslist. En wat de buitenkerkelijke mensch noodig heeft is ook de gestadige behoefte van den kerkelijken mensch. Hij heeft vóór alles noodig, naast en na en tegenover zooveel stemmen, — ook de vrome stemmen, — de stem van den Eenige te hooren, die hem telkens weer met goddelijk gezag tot de orde roept, den weg wijst, versterkt en troost."

Brs. en Zs. daarnaar dag voor dag te luisteren en bijzonder op den Rustdag is leven bij Gods Woord.. Zóó hebben wij tegenover ons zelf en tegenover degenen, waarover God ons als wachter, het zij in huis of school of daarbuiten heeft gesteld, een taak.

Leven bij de Schrift moeten we voor ons zelf al meer leeren; we moeten anderen er aan gewennen.

Dan verstaan wij het groote goddelijke doel van ons leven, doorgevers te zijn aan het navolgend geslacht van het Evangelie des Vredes. Daarop gebiedt naar Zijn eenige belofte de Heere God in elke eeuw, en in elk geslacht Zijn zegen.